

Un număr vechi 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Inalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	40 lei
6 luni	20 "
3 luni	10 "
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni	

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

Vol. II, ediția II, Dreptul civil Alexandresco, este de vânzare la Curierul Judiciar. Prețul 18 lei. Persoanele care s'au abonat îl vor primi cu 15 lei.

Bugăm stăruitor pe d-nii abonații care și-au schimbat domiciliul, să ne anunțe printr'o carte poștală, indicându-ne exact noua D-lor adresă, pentru a putea primi regulat ziarul.

SUMAR

Câte-va cuvinte asupra istoriei dreptului român (urmare) de d-l *Ciru Oeconomu*;

JURISPRUDENȚĂ:

Inalta curte de casație s. II: *N. C. Furculescu în afacerea refuzului d'a presta jurământul, ca jurat*;
Tribunalul Ilfov s. III: *Inginer P. Papazoglu cu Moștenitorii def. Alex. Andronescu*;
Tribunalul Notariat Ilfov: *Cine poate cumpăra pământ rural.*

CÂTE-VA CUVINTE

ASUPRA

ISTORIEI DREPTULUI ROMÂN

— Urmare *) —

În Muntenia, până în al XVII-lea secol, adică până în timpul lui Matei Basarab, nu existară codice scrise. Obiceiul pământului, după cum ne spune Kogălniceanu, adică reminiscențele dreptului roman și ordonanțele domnești aveau singure putere de lege ³⁾. Matei Basarab, care domni, de

*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 70 907.

³⁾ Obiceiul pământului, care a străbătut istoria raporturilor noastre interne, suplinind, prin puterea deprinderii și a tradițiunii, lipsa legilor scrise, se compunea dintr'un complex de reminiscențe din dreptul roman, amestecate cu din al popoarelor cu cari țara noastră eră în strânse legături, ca slavii, bulgarii, etc. și cari exercitară o influență covârșitoare asupra-î. Iată câte-va din acele obiceiuri cari ținură, după cum am zis, până în secolul trecut, loc de lege scrisă la Români: dreptul de a-tot-puternicie a Domnilor asupra țării, cu tot ce se află în ea și asupra vieții, libertății, averii locuitorilor dintr'însa, putându-î, prin singurul fapt al voinței lor, să-î ridice de la treptile cele mai de jos la cele mai înalte, și vice-versa; dreptul criminalilor de a-și răscumpăra, prin bani,

la 1633 până la 1654, este, precum se știe, unul din cei mai însemnați domni ai României, mai mult prin ocârmuirea înțeleaptă și dreaptă a țării și prin prosperitatea în care o aduse, de cât prin faptele sale militare. El fundă multe instituțiuni folositoare, școli, tipografii, biblioteci; introduse limba română în biserici; gonî pe călugării greci și înapoiă averile mănăstirești, cu cari aceștia făceau mari abuzuri, mănăstirilor pământene. El fû asemenea cel d'întăiu care se gândi să pue în lucrare și să dea la lumină o pravilă pentru trebuința obștească, scrisă în limba națională. În anul 1652, fû tipărită în Târgoviște, în tipografia domnească, Pravila cea mare, care s'a numit a lui Basarab, sub titlul de *Indreptarea legii cu Dumnezeu*. Ea se compune din 617 capete, cum am zice astă-zî articole, și se ocupă mai mult cu dreptul canonic. În enciclica care o precede, și care este adresată de Mitropolitul Ștefan către toate obrazele bisericesti superioare, menite să o aplice, după ce se aruncă o repede ochire asupra începutului codicelor împărătești, grece și romane, se zice: «*Drept aceia, smerenia noastră, văzând o comoară ca aceasta ascunsă și ca o grădina încuiată, plină de toate florile darului duhului... , gândi, zicând: ce folos să stea închisă... ; și am făcut alegere de multe bogate pravile, trimițând până și la împărăteasca cetate... ; și așa, cu multă îndemnare, o am scos din întuneric la lumină... , ca să fie de folos tuturilor... etc.*» Enciclica mai spune că colecțiunea codicelor împărătești cari au servit la compunerea pravilei lui Basarab a fost un manuscript dat de cinstitul Gheorghe Caridi de la Trikis, și că, afară de aceasta, s'au mai consultat, pentru a o alcătui, toate

pedeapsa și viața; dreptul nelimitat al fraților de a stăpâni în codevâlmășie averea părintească; dreptul surorilor de a fi înzestrate de frații lor; dreptul de a se legă cu o persoană streină prin înfrățire, ceea ce stabilea între înfrății legături tot așa de tari ca și cele de familie; dreptul moștenitorilor de a scăpa de creditorii părinților, părăsindu-le averea sucesorală; dreptul soților de a înstreina averea dotală, etc. etc

canoanele sfintelor soboare și apostoli și sfinții părinți.

Se înțelege că ar fi lucru prea fatidios să intru aci într'o analiză prea amănunțită a acestei pravile ⁴⁾. Voiu spune numai în treacăt că pravila lui Matei-Basarab nu are o împărțire clară și metodică, după cum suntem deprinși să o vedem în legiuirile noastre moderne. Materia este amestecată. După ce se ocupă, la început, cu cele preotești și prevede cu minuțiozitate toate culpile și infracțiunile ce se pot comite de obrazele bisericești, precum furt, sperjur, preacurvie, insulte și alte multe, și edictează pentru fie-care pedepse; după ce dă deslegări despre modul cum aceleași persoane trebuie să procedă în cutare sau cutare caz sau ce trebuie să facă când li se prezintă cutare dificultate, apoi vorbește de ale căsniciei; arată cum și pentru care cauze se poate desface o căsătorie; când și în ce cazuri bărbatul are dreptul să-și maltrateze soția; cum și în ce mod se stabilește rudenia; pune oare-care reguli în privința testamentelor, obligațiunilor, tovărășiilor, și termină, precum a început, tot cu cele privitoare la cler. Această pravilă este, în acelaș timp, și rurală, și administrativă, și penală, căci conține principii cari reglementează toate aceste materii. Inșă, după cum am spus, partea ei esențială și principala sa solicitudine este îndreptată spre cele sfinte. De aceea, ea servi ca lege bisericească și în Moldova, și, chiar azi, are putere de codice canonic.

În Moldova, pravila lui Alexandru-cel-Bun, ca ori-ce lucrare imperfectă, nu putea să aibă o existență durabilă. Dreptatea se imputinase. Chiar ideea de justiție eră aproape să peară, căci judecătoria și dregătoria nu mai hotărau după lege, ci după capriciul. Nevoia unui nou codice se simțea cu imperiozitate. Onoarea de a face o asemenea operă reveni Domnului Vasile Lupu, rivalul și contimpuranul lui Matei Basarab. El ordonă să se compue o pravilă în limba română, care poartă numele lui și care are de titlu: *Carte românească de învățatură de la pravilele împărătești și de la alte județe, cu zisa și toată cheltueala lui Vasile Voevodul și Domnul țarei Moldovei, din multe scripturi talmăcită, din limba elinească în limba românească.*

Redactorii acestui codice utilizară lucrările preparatoare ale Codicelui lui Alexandru-cel-Bun. El este împărțit în titluri, care conțin fie-care mai multe alineate. Partea întâiu este relativă la afacerile rurale, căci se ocupă de semănături, de cirezii, de pagube cauzate de dobitoace, de pomii,

de pojare sau arsuri, de mori, etc. Apoi încep dispozițiunii penale, luate din pravila lui Matei Basarab și intercalate în privința furturilor, insultelor, falsificărilor de monede, omuciderilor și altele. După aceasta, vin regularea raporturilor dintre bărbat și femei, precum despărțeniile, ofensele aduse de soți unul altuia prin adulteriu, amăgiriile, etc. În fine sosesc diferite alte edictări, iarăși penale, în privința complicilor, agenților provocatori, tâlharilor și cele-l'alte. După cum se vede, acest codice este mai exclusivament criminal. Trăsura lui caracteristică este că prin el se consfințește principiul admis, în Muntenia, de Mihai-Viteazul, adică că țaranul este serv, legat de pământul pe care muncește, și că nu are voie să se mute unde va voi, fără consimțământul proprietarului. De la acea epocă, soarta locuitorului de la țară devine din ce în ce mai tristă. El ajunsese într'un fel de sclavie care omorî într'insul vechile calități militare, cari îl distinseseră pe atâtea câmpuri de bătae, și prepară, ast-fel, prin avilirea lui, înjosirea țarei în curs de aproape două secole!

După cum vedem, mijlocul secolului al XVII-lea este epoca în care se văzù renăscându-se și puindu-se în lucrare, în ambele principate, o legislațiune națională. Ea eră, fără îndoială, defectuoasă, căci, în Muntenia, aveà de obiect mai mult dreptul canonic, iar în Moldova dreptul penal. De aceea, și durata ei fù efemeră, căci 60 de ani în urmă, pe la începutul secolului al XVIII-lea, ea căzuse mai de tot în desuetudine.

Se știe ce se întâmplă la acea epocă. În anul 1714, bătrânul Domn al Munteniei, Constantin Brâncoveanu, pârăt la Constantinopole că întreține înțelegri cu Rusia contra Porței, fù seos din domnie, averea sa fu pecetluită și secuestrată, iar el condus cu toată familia lui la Țarigrad. Aci, Sultanul îi oferi viața, cu condițiune de a se turci. Venerabilul bătrân însă, căci era în etate de 60 de ani, refuză cu mândrie, îndemnă pe copiii săi, în termeni elocinți, să înfrunte moartea cu bărbăție, și, după ce văzù tăindu-se capetele tustpatrulea feciori ai săi, începând cu cel mai tânăr, suferi el însuși același supliciu și și scrisse, ast-fel, numele cu litere de aur în martirologul creștinismului. Cu trei ani înainte, în Moldova, principele Dimitrie Cantemir, ca să evite o soartă analoagă, își părăsise scaunul și fugise în Rusia, unde Țarul îi dăruì avere însemnată și unde trăi până la sfârșitul zilelor sale.

Aci, am putea zice că se termină, în ambele principate, epoca Domnilor naționali, căci cel din urmă principe român, Ștefan Cantacuzino, care

⁴⁾ Acest studiu l'am făcut în a doua parte a acestei scrieri intitulată: *Despre penalitățile la Români în timpul lui Matei-Basarab și Vasile Lupu.*

a ocupat tronul Munteniei după moartea lui Brâncoveanu, a avut o domnie trecătoare și o soartă tot așa de crudă ca a predecesorului său. Capul lui fu asemenea tăiat la Constantinopole, și familia lui, după ce ajunse, împinsă de mizerie, să cerșească pe ulițele Stambulului, scăpă cu dificultate pe o navă streină și se refugiază în Italia, de unde trecu în urmă la Sânt-Petersburg. De aci începe acea epocă, cea mai nefastă a istoriei noastre, epoca fanarioților, care țină 105 ani, de la 1716 până la 1821, și, în cursul căreia, în fie-care din principate, se strecurară câte 34 de Domni, adică, în mezie, câte un Domn pentru fie-care trei ani.

Starea lucrurilor, în materie de legi, ajunsese, ca pentru tot, în cea mai adâncă mizerie. Capriciul și bunul plac al Domnilor servea drept lege. Nică o dată arbitrariul nu fusese împins mai departe. Venalitatea și corupțiunea își așezaseră scaunul în incinta unde se împărțea dreptatea. Nimeni nu putea obține dreptul său fără plată. Chiar Domnul, care hotărâ în ultima instanță, cerea bani pentru a face justiție nefericitului impricinat. Și aceasta se înțelege foarte ușor. Toți acei oameni, cu situațiune precară, arendași cari își luaseră tronul la mezat, cari plățiseră sume însemnate Sultanului, Vizirului, dregătorilor celor mari, chiar și femeilor de prin haremuiri, aveau trebuință să scoată banii lor, și, de aceea, făceau bani din tot. Epocă dureroasă, la care Românii de astăzi nu pot cugeta, fără o nespasă mâhnire sufletească!

Legile lui Matei Basarab și ale lui Vasile Lupu căzuseră, am zis, în desuetudine. Fanarioții, preocupați de intrigele ce innodau necontentii la Constantinopole, n'aveau vreme să se gândească a da țarei o legislațiune cuviincioasă. Cu toate acestea, ei simțeau necesitate de un corp de legi, cari să le serve drept călăuză în simulacrul de dreptate ce atribuia. Spre acest sfârșit, ei luară obiceiul de a se sluji cu *Basilicalele* și cu *Novелеle*, și, fiind-că acestea erau de multe ori întunecoase, cu extractele lui Teofil Antikirsor și cu repertoriul cunoscut sub numele de *Synopsis Basilicorum*. Aceste legiuiri însă nu fură nică o dată traduse în românește, nu constituiră nică o dată un codice formal al țarei, ci serveau numai, cum am zis, drept călăuză, ca cărți de consultațiune.

Să zicem, acum, câte-va cuvinte asupra *Basilicalelor*, asupra *Novелеlor*, precum și asupra *Manualului lui Harmenopulos*, cari au jucat, după cum vom vedea, o mare influență asupra legislațiunii noastre și cari sunt izvorul principal din care s'au adăpat redactorii diferitelor pravile puse în lucrare sub domni fanarioți.

Se știe că trei secole aproape după moartea lui Justinian, tronul Constantinopolei era ocupat de Basiliu I-iu, supranumit Macedoneanul. Acest împărat se născuse din părinți săraci. Inceputul carierei sale fu din cele mai modeste: el era simplu servitor în grajdurile împăratului Mihail al III-lea. Dibăcia lui de a dresa caii atrase, mai întâi atențiunea imperială asupra-i. În urmă, el avu ocaziunea de a face un serviciu personal împăratului, ucizând pe Bardas, patriciu al Imperiului din Orient, tutore al lui Mihail al III-lea, și care pusese mâna pe frânele imperiului și nu voea să le mai părăsească. Bardas omorât, Mihail al III-lea răsplăti pe Basiliu, asociându-l, în anul 866, la imperiu. Această favoare însă nu ținu mult, și împăratul care o acordase se gândea să o retragă când Basiliu prinse de veste, căută și găsi privilegiul, asasină pe Mihail al III-lea, precum asasinase pe Bardas, și se sui în locu-i pe tron. El domni din anul 867 până în anul 886. În zilele lui, se începă o lucrare de legislațiune care fu continuată de fiul său Leonte Filosoful și de Fotius, patriarhul, și care primi numele de *Basilicale*. Acest codice avea de obiect să adune și să reguleze toate ordonanțele posterioare dreptului lui Justinian. Opul este împărțit în 60 de cărți; cartea în mai multe titluri cu rubricile lor; titlul în mai multe capete și capul în mai multe paragrafe. El diferă de compilațiunea lui Justinian în aceasta: mai întâiu, că este scris în grecește; apoi, că autorii lui s'au servit, pentru a-l compune, cu traducțiunile în genere prolixă, rare-ori fidele, făcute de particulari asupra Digestului; în fine, că trei sau patru din vechile lucrări au fost adunate într-una singură. Afară de aceasta, prin el s'a căutat a se suprimă contradicțiunile și a se pune dreptul lui Justinian în acord cu dreptul acelei epoci.

Novелеle sunt asemenea o colecțiune de numeroase ordonanțe date de împărații orientului. Ele aveau de obiect de a regula puncte obscure și neprevăzute din legile în vigoare sau chiar de a face inovațiuni. Ele erau scrise, când în grecește, când în latinește.

Cât despre *Manualul lui Harmenopulos*, cunoscut este că, chiar după scoaterea *Basilicalelor* la lumină, jurisconsulții bizantini continuară a scri și a forma colecțiuni de legiuiri. Activitatea lor se îndreptă aci asupra vechilor manuale, aci spre compunerea de noi prescurtări de legislațiune, de noi adunări de deciziuni. În numărul acestor jurisconsulți își are locul, în mod necontestabil, Harmenopulos, ca cel mai distins dintre dânșii. El se născu în anul 1320 și muri în anul 1383. Subt împărații Cantacuzin și Ion Paleologu, el ocupă funcțiunile de judecător superior, de

prefect al Tesalonicului și de mare cancelar. În anul 1345, el compuse manualul său intitulat *Πρόχειρον νομῶν*, scris în limba greacă, împărțit în 6 cărți și care avu mare autoritate, chiar de la apariția lui. Grecia se servă de dânsul chiar astăzi ca de o lege ⁵⁾.

Acestea sunt sorgintele din cari au tras praviile lor, și Ipsilante, și Calimach, și Caragea.

Sosesc acum la aceste diferite legiuri, care se succedară, în principate, înainte de punerea în aplicațiune a codicelor noastre actuale.

În anul 1796, tronul Munteniei eră ocupat de Alexandru Ipsilante. Acest Domn, deși fanariot ca cei cari se strecuraseră în țară de la 1716 încoaci, și, prin urmare, cu puțin dor de inimă pentru o națiune care știă căl suferă de nevoie, avu, totuși, un merit. El înzestră România cu un codice, extras din *Basilicale* și din *Manualul lui Harmenopulos*. Noua praviă fu scrisă în grecește. Tocmai la începutul secolului acesta, se luă hotărârea de a se traduce în limba română. Împărțirea ei este în titluri, fie-care titlu conținând un număr oare-care de articole. La început, ea se ocupă de judecatori, căroră le arată competența ce au, datoriele, zilele când trebuiesc să se adune și modul cum sunt datorii să lucreze. Apoi, intră în oare-cari esplicări asupra procedurii. Vin, în urmă, raporturile dintre stăpânii de moșii și locuitorii de la țară. În fine, ea pune regulile în privința zestrei, succesiunilor, testamentelor, tutelelor, împrumuturilor, și termină cu hotărniciele și cu prescripțiunile. Codul lui Ipsilante are multe puncte de contact cu al lui Caragea, în aceasta mai cu seamă că el cuprinde multe obiceiuri de ale pământului.

Mai la aceiași epocă, în anul 1804, Domnul Moldovei, Alexandru Moruzi, pentru a nu se lăsa mai pe jos, însărcină pe paharnicul Toma Carra să traducă, în limba grecească modernă, cele 6 cărți din care se compunea *Manualul lui Harmenopulos*. Puțin după aceasta însă, observând că Harmenopulos eră puțin cunoscut în Moldova, unde judecățile se dau mai mult conform *Basilicalelor*, și, prin urmare, greu de aplicat, Alexandru Moruzi dete ordin aceluiaș Toma Carra să facă o colecțiune atât din legile având curs în România, cât și din *Basilicale*, să le alcătuească și să formeze ast-fel un codice civil și penal. Această lucrare luă un început de executare destul de serios. Carra făcū prima parte a lucrării sale, însă moartea surprinzându-l înainte de a termina, opera sa nu se putū pune în aplicație nici odată. Exemplul, totuși, fū bun și urmat cu succes.

Printre rariii bărbații cari se ocupaū, dincolo de Milcov, cu știința dreptului, eră logofătul Andronaki Donici. Strict observator al legalității în judecățile ce dă, el se aplică tot-d'a-una să motiveze, citând, în sprijinul opiniei sale, texturi de prin legiurile având pe atunci autoritate în Moldova. Aceasta făcū ca împricinații, mirați de a vedea citându-se paragrafurii de legi acolo unde, mai nainte, nu se puneă de cât voința și socotința judecătorului, compuseră această glumă rimată, de care Donici răsese cel d'întăiu, și pe care Negruzzi ne-a păstrat-o :

Dacă ai vr'o judecată,
Mergi la Donici de te-arată,
Căci el, până și 'n pilaf,
Va găsi vr'un paragraf.

Andronaki, deci, în anul 1814, publică pe românește o colecțiune de *Legile împărătești*. Această operă e un adevărat repertoriu de jurisprudență, cu trimitere la cartea, titlul și capitolul de unde au fost luate, adică la *Basilicale* și la dreptul roman. Ea servi de conductor judecătorilor moldoveni până la punerea în aplicare a Codicelui Calimach.

Toate acestea erau bune, însă nu împiedicau pe Moldova de a nu posedă un corp de legi propriu ale sale, pe cari justiciabilii să-și întemeeze cu siguranță dreptățile. Lacuna fū implinită de Domnul Scarlat Calimach. El însărcină pe căminarul Petrache Asaki, prezident judecătorese al Tribunalului de Botoșani, și pe juriconsulții statului Cristian Flehtemaher și Damaschin Bojinca să facă o praviă care să aibă putere de lege. Lucrarea se efectuă și fū dată la lumină în anul 1817. Ea e bazată pe *Basilicale* și pe *Novele*, cu adaose de prin multe codice europene, și mai cu seamă din cele austriace. Ea conține 2032 de articole și se împarte în 3 părți, care fie-care se sub-împarte în secțiuni și capuri. Partea 1-iū se ocupă de condițiunea persoanelor; a 2-a de natura lucrurilor și de drepturile persoanelor asupra lucrurilor; a 3-a de modul cum se stabilește, se strămută și se desființează dreptul persoanelor asupra lucrurilor. Această praviă, care fusese compusă și publicată în limba greacă, limba oficială la epoca aceea, nu fū tradusă în românește de cât în anul 1833, sub guvernul provizoriu al generalului Kiselef. După cum se vede, ea este o praviă esențialmente civilă.

În aceiași vreme, adică tot în anul 1817, Domnul Ion Caragea își puse, în Muntenia, codicele în lucrare. Atât ca formă, cât și ca fond, acest codice e o imitațiune a *Basilicalelor* său, mai bine, a *Manualului lui Harmenopulos*. El fū scris în grecește și nu fū tradus în limba națională de cât cu mult mai târziu, prin îngrijirea

⁵⁾ Vezi asupra acestui subiect scrierea lui Missail, căruia i-am făcut mai multe împrumuturi.

Văcăreștilor. Deși el luă mari prefaceri în urmă, în multe din dispozițiunile sale, prin rândueli ale *Regulamentului Organic*, prin circulări și ofisuri domnești, și chiar prin legi mai speciale, totuși, continuă a fi legea Munteniei, după cum codicele lui Calimach fu a Moldovei până în anul 1864, când se promulgă codicele lui Napoleon pentru ambele Principate, unite într'un singur stat, România. Logofetii Anastase Hristopolu și Nestor luară mare parte la compunerea pravilei lui Caragea.

În 1832, în urma tratatului din Sânt-Petersburg, se puse în lucrare, în ambele Principate, cu dispozițiuni identice, însă cu redacțiuni deosebite pentru fie-care Principat, *Regulamentul Organic*, vastă colecțiune de legi politice, economice și administrative, lucrute sub privigherea generalului Pavel Kiselef, în timpul ocupațiunei rusești, și destinate a stârpi îngrozitoarele abuzuri ce domnea în țară. Cu toate că Regulamentul Organic nu-și atinse scopul de cât în parte, de oare-ce răul eră adânc înrădăcinat în ramura justiției, ca a tuturilor administrațiunilor publice, el aduse o oare-care ușurare. Domnia lui, de altmintrelea, nu fu lungă, căci 30 de ani mai târziu, în anul 1864, Domnul Alexandru Ion I-iu, supranumit Cuza, suit pe tronul ambelor principate, unite, și în urma loviturii de stat ce fu nevoit să facă pentru a își asigura introducerea mai multor reforme folositoare, promulgă Codul actual civil, luat de pe al lui Napoleon I-iu, și, după dânsul, succesiv, Codul Penal și Procedura Criminală, copiate tot de pe cele franceze din 1810, Procedura Civilă, împrumutată în mare parte celei a cantonului de Geneva, etc., completând, ast-fel, legislațiunea română prin legi adoptate de la o mare națiune, care ne dase dovezi recente și netăgăduite de o bine-voitoare protecțiune și ne ajutase să eșim din condițiunea umilitoare, ca stat, în care lăncezeam de secole. Cu oare-cară modificări, aceste coduri sunt în vigoare până azi ⁶⁾.

După cum vedem, istoria dreptului nostru e plină de peripeții. Mult am avut a ne lupta contra arbitrarului și contra inichităților până am ajuns unde suntem. Eră rezervat epocii noastre de a vede, printre altele, și dreptatea implântându-se pe pământul României. Mai sunt, fără îndoială, multe de făcut până vom ajunge la acea perfecțiune care este idealul orî-cărui popor care aspiră la bine. Însă orî cât a mai rămas de

realizat în viitor, ceea-ce avem deja astăzi, este mare lucru în raport cu ceea-ce eră până aci. Studiului dreptului, trebuie să o recunoaștem, datorim cea mai mare parte din bunătățile de cari ne bucurăm. El ne-a dat o magistratură, în care împricinatul e sigur că va găsi judecători; el ne-a dat un barou care, prin luminele lui, ajută puternic în opera de justiție ce zilnic trebuie să se facă; el ne-a dat acea pleiadă de funcționari cari asigură buna conducere a serviciilor publice, fie în ramura judecătorească, fie în cea financiară, fie în cea administrativă. Să ne bucurăm, deci, când auzim că nouile generațiuni își îndreaptă activitatea spre studiul dreptului! Să ne bucurăm și să le îndemnăm să continue, căci ele ne prepară viitorul, și legalitatea, într'o țară, este cel d'întâiu și cel mai semnificativ simptom al civilizațiunei.

CIRU ECONOMU

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența de la 16 Octombrie 1907

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

N. C. Furculescu

Curtea cu jurați.—Refuzul unui jurat de a presta jurământul pe sf. Cruce prescris de art. 337 Pr. penală.—**Dacă un asemenea jurat poate fi condamnat la amendă pe temeiul art. 287 Pr. penală.**

Amenda prescrisă de art. 287 din procedura penală se aplică numai juraților cari nu se duc la postul lor, după chemarea ce li se face, fără a justifica vre-o cauză de scutire saŭ scuză, iar nu și acelor jurați cari se prezintă la chemare însă refuză să presteze jurământul prescris de art. 337 Pr. penală din cauza credințelor sale religioase, căci o asemenea condamnare ar fi contrarie și libertăței conștiinței religioase, garantată prin constituție.

Deciziunea No. 2151/907. — Casată, după divergență, fără trimetere, în urma recursului făcut de N. C. Furculescu, deciziunea Curței cu Jurați din județul Teleorman No. 3/907.

Curtea,
Ascultând pe recurent în dezvoltarea motivelor de casare rămase în divergență;

Pe d-l Procuror P. Sadovenu în concluziuni;

Asupra motivelor de casare:

I. «Violarea art. 5 și 21 din Constituție, nerespectându-mi-se libertatea mea de conștiință cu privință la modul cum trebuie să fie interpretat art. 337 Proc. penală».

II. Rea aplicațiune a art. 287 Codul de Procedură penală și, prin urmare, exces de putere».

Având în vedere că prin deciziunea Curței cu Jurați din Județul Teleorman cu No. 3 din Iunie 1907, recurentul Nicolae C. Furculescu a fost condamnat la amendă, pe temeiul art. 287 Pr. pen., pentru că, fiind căzut ca jurat în comisiunea de judecată a acuzaților

⁶⁾ În anul 1900, D. C. Dissescu a adus însemnate și folosi-toare modificări Codului de Procedură civilă.

Jordan Călin Părlivie și alții, dânsul a refuzat să presteze jurământul prescris de art. 337 Pr. pen. ;

Având în vedere că după dispozițiile art. 287 Pr. pen. or-ce jurat care nu se va duce la postul său, după chemarea ce i se va face, fără a justifica o cauză legală de ertare sau scuză, va fi condamnat pentru întâia oară la o amendă de 200 lei, pentru a doua oară la o amendă de 500 lei, pentru a treia oară la o amendă de 1000 lei, și se va declara incapabil de a exercita funcțiunile de jurat în acel an ;

Considerând că această dispozițiune, edictând o penalitate, trebuie interpretată în mod strict și aplicată numai atunci când juratul nu se duce la postul său ;

Considerând că în specie juratul N. Furculescu s'a prezentat la post, însă a refuzat să jure după formula jurământului prevăzută de art. 337, oferindu-se însă a declara că pe onoare și conștiință va îndeplini îndatoririle ce-î incumbă ca jurat ;

Considerând că e, dar, constant că Furculescu s'a prezentat a funcționa ca jurat, dar, din cauza concepțiilor religioase, nevoind a pronunța formula jurământului, sau se poate zice că el n'a voit a funcționa, sau a împiedicat funcționarea juriului ; că se putea sau înlocui juratul Furculescu, pentru ca nu cumva decizia juriului să poată fi eventual supusă casărei, dar, în ori-care caz, el nu putea fi condamnat de curte de cât pentru un fapt anume prevăzut ; că, de altfel, dacă Furculescu era reținut prin credințele sale religioase de a presta formula de jurământ, a-l condamna pentru aceasta este contrariu și libertății conștiinței religioase garantată prin constituție ;

Că ast-fel fiind, Curtea de fond numai printr'o rea aplicare a art. 287 Pr. pen. a putut condamna la amendă pe recurent pentru un fapt neprevăzut de acel text, și deci decizia sa cată să fie casată fără trimetere ;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA III

Audiența de la 13 Februarie 1907

Președenția D-lui M. BALȘ, Președinte

Inginer P. Papazolu cu moștenitorii defunctului Alex. Andronescu

Sentița civilă No. 161

Tutelă.—Sumă rămasă asupra tutorelui în urma socotelilor tutelei.—Curgerea dobândei din ziua încheerii socotelilor.

Acțiune.—Indreptarea ei numai în contra moștenitorilor unui cotutor.—Validitatea ei.—Acțiune pentru relicvatură provenite din tutelă.—Prescrierea ei prin 30 ani.—(Art. 420, 1039 și 1901 C. civil).

1) Dacă în urma socotelilor tutorele rămâne dator cu vre-o sumă minorului, acea sumă poartă dobânda din ziua chiar a încheierii socotelilor tutelei.

2) Legea prevăzând răspunderea solidară a ambilor cotutori pentru administrarea unei tutele, o acțiune este bine îndreptată numai contra moștenitorilor unuia din cotutori, ținând seamă că conform legii, dacă obligația e solidară, fie-care poate fi constrâns pentru totalitate.

3) Acțiunea pentru relicvatură provenită din tutelă, recunoscute chiar prin conturi de tutor ca remase asupra lui, nu se prescrie prin 10 ani de la majoritatea fostului minor, ci prin 30 de ani, ca ori-ce datorie ordinară.

S'a ascultat d. avocat N. Saita pentru reclamant ; D-nii avocați I. Otetelișanu și Paul Capeleanu pentru intimați ;

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de inginer Petre Papazolu cu petiția din 21 Noembrie 1905 prin care chiamă în judecată pe moștenitorii defunctului Alexandru Andronescu fostul său tutor și anume : pe d-lor Elena Deliu, Ecaterina I. Ciocârlie, Const. Andronescu, Eliza P. Nicolescu, Alexandrina C. Untăreanu, Elena Vărgolică, azi Elena Andronescu și Ion Andronescu spre a fi obligați să-î plătească suma de 3145 lei 80 bani cu procente legale de la 1 Iunie 1878 până la achitare și cheltueli de judecată ;

Având în vedere actele prezentate din care se constată că reclamantul în timpul minorității sale cu începere de la 23 Ianuar 1872 și până la 15 Mai 1877 a fost pus sub tutela mamei sale Vasilina Papazolu trecută în a 2-a căsătorie cu Al. Andronescu, numit cotutor ; că acești tutori, după invitația ce li s'a făcut de tribunalul Ilfov secția I, au depus socoteli, aceste socoteli au fost verificate printr'un raport amănunțit al d-lui judecător I. Cerchez, act purtând data 3 Mai 1877, iar tribunalul bazat pe acest raport a omologat conturile la 1 Iunie 1878 prin jurnalul cu No. 2453, iar din conturile tutorilor ca și din raportul de verificarea socotelilor s'a constatat în sarcina tutorilor un excedent de 3145 lei și 80 bani, recunoscut de cotutorul Al. Andronescu și pe care azi fostul minor îl cere de la moștenitorii fostului său tutor prin acțiunea de față cu procente legale ;

Având în vedere că pârâții prin apărătorii lor nu contestă și nici nu pot contesta că, în adevăr, Al. Andronescu și soția sa Vasilina, fostă Papazolu, din gestiunea averii fostului lor pupil Petre Papazolu, pe timpul de la 23 Ianuarie 1872 până la 15 Mai 1877, au rămas dator cu suma de 3145 lei 80 bani, ast-fel cum constată raportul de verificare, și cu această obligațiune li s'au aprobat conturile de tribunal ;

Având în vedere că dacă, după socoteli, tutorele rămâne dator cu vre-o sumă minorului acea sumă poartă dobânda din ziua chiar a încheerii socotelilor tutelei ; în speță de la 1 Iunie 1878 data jurnalului de omologarea conturilor (art. 420 codul civil) ;

Având în vedere că acțiunea de și îndreptată numai contra moștenitorilor cotutorului Al. Andronescu, întru cât însă legea prevede răspunderea solidară a ambilor cotutori pentru administrarea tutelei (art. 348 codul civil) acțiunea este bine îndreptată numai contra moștenitorilor cotutorului, ținând seamă că conform legii, dacă obligațiunea este solidară, fie-care poate fi constrâns pentru totalitate (1039 codul civil) ;

Având în vedere că pârâții n'au tăgăduit calitatea lor de moștenitori ai fostului cotutor Al. Andronescu și de alt-fel faptul acesta se dovedește din sentița cu No. 546 din 1903 pronunțată de secția II a acestui tribunal, sentița prin care numiții ū fost trimesi în posesiunea averii rămasă pe urma cotutorului lor ;

Având în vedere că acești moștenitori pot fi constrânsi pentru a plăti datoriile și sarcinele succesiunii (art. 777 codul civil) ;

Având în vedere însă, că în contra acestei acțiuni pârâții opun prescripția prevăzută de art. 1901 codul civil, care prevede că «verice acțiune a minorului contra tutorului relativ la faptele tutelei se prescrie prin 10 ani începând de la majoritatea sa», și ast-fel susțin că, de oare-ce reclamantul a ajuns la majoritate în ziua de 15 Octombrie 1876 și de atunci până la data prezentei acțiuni ne făcând nici o reclamațiune, fie contra fostei tutore, fie contra fostului cotutor, fie contra moștenitorilor lor, urmează că acțiunea pe care legea i-o recunoaște s'a prescris ;

Considerând că această susținere este netemeinică, de oare-ce în adevăr art. 1901 codul civil declară ca prescrisă prin 10 ani ori-ce acțiune a minorului contra

tutorului, relativă la faptele tutelei, începând aceasta de la majoritatea sa, ceea-ce ar părea la noi că această regulă conține un principiu generic derivator din orî-ce faptă a tutorului, totuși întinderea și aplicația acestui articol cată a fi determinată după întinderea și aplicația textelor de origină corespunzătoare din codul civil francez, aplicabile și la noi, ca și după principiile generale ale prescripției, în materie de achitare de datorii;

Considerând că, în adevăr, art. 1901 codul civil român corespunde întocmai cu art. 475 codul civil francez, însă în codul civil francez înaintea acestui articol, mai există un art. 473 ne reprodus la noi, articol astfel conceput: «Dacă compturile prezentate de tutor dau loc la contestații, ele vor fi urmărite și judecate ca și cele-l'alte contestații în materie civilă»; față de acest articol urmează că în legislația franceză dispoziția art. 475 codul civil francez (art. 1901 codul civil român) cată a-și avea aplicația numai la litigiurile ce ar isvoră din contestațiile privitoare la conturile depuse de tutor nu și la acțiunile, provenite din acte recunoscute de tutor, cum ar fi actul recunoașterii rămânerei asupra sa a unui determinat excedent din conturile tutelei, acțiunii ce urmează a fi declarate prescise prin 30 ani de la majoritate;

Considerând că din nereproducerea la noi a art. 473 codul civil francez, nu se poate deduce că sfera de aplicabilitate a art. 1901 codul civil al nostru (475 codul civil francez) s'ar întinde în mod generic la toate acțiunile ce ar deriva din orî-ce faptă a tutelei, deci și la acțiunile pentru plata sumelor recunoscute de tutor ca rămase drept excedent al tutelei asupra sa, de oare-ce conținutul art. 473 codul civil francez este admis de practica noastră judecătorească ca existând și la noi, cu toată lipsa de text, întru cât chiar și fără acest text contestațiile ce derivă din conturile de tutelă se urmăresc și se judecă conform dreptului comun, ca toate cele-l'alte procese și contestații civile, iar în ce privește prescripția acestei acțiuni, cată a se aplica dispozițiunile art. 1901 codul civil român;

Considerând că acțiunea pentru reliquaturi provenită din tutelă, recunoscute chiar prin conturi de tutor ca rămase asupra sa, nu se poate admite că se prescrie prin 10 ani de la majoritatea fostului minor, ci prin 30 ani ca orî-ce datorie ordinară, de oare-ce dacă aceasta s'ar admite, s'ar da loc la următoarea situație inadmisibilă și anume: că atunci când creditorul este un major și debitorul și-a recunoscut în scris datoria, o asemenea acțiune să fie prescriptibilă prin 30 de ani, iar atunci când creditorul este minorul devenit major, care merită mai multă protecție din partea legiuitorului de cât majorul și debitorul este fostul tutor, care și-a recunoscut în scris prin conturi datoria, adică suma ce rămăsese asupra sa din excedent, o asemenea acțiune contrar intereselor celor pe cari legiuitorul a voit să-i protejagă se prescrie prin un termen mai scurt, adică prin 10 ani, conform art. 1901 codul civil, o asemenea situație nu este de admis că a voit legiuitorul să o sancționeze prin dispozițiunile art. 1901 Cod. civil ci că acele dispozițiuni se aplică la ceea-ce se aplică și în legislația franceză la reliquaturi asupra cărora a intervenit contestația, nu și la sumele recunoscute prin conturi de tutori ca datorite minorului;

Considerând că această interpretare este dată de doctrina franceză în vedere că semnarea conturilor de tutor prin care se recunoaște dator cu o sumă oarecare către minor, înlătură cu desăvârșire prezumția de achitarea datoriei pe baza cărora s'a admis micile prescripții; de altă parte, nici rațiunea imposibilității ținerii 30 ani a conturilor ce militează în favoarea tutorului și pentru care s'a admis prescripția de 10 ani în loc de 30 ani în caz de contestațiunii de conturi, nu se poate invoca cu succes, atunci când reliquatul a fost recunoscut ca datorit și a fost desbătut înaintea consiliului, căci în acest caz dănsul nu are nevoie de

acte justificative depuse în tutelă spre a fi apărat de condempnațiune, acte care s'ar fi putut perde, întru cât recunoașterea sa în comptul scris și subscris de dănsul formează temeiul pe baza căruia se cere condamnarea și care constituie în favoarea minorului și contra tutorului titlu valabil de datorie;

Considerând că față de acțiunea care derivă din un asemenea act nu este nici o rațiune de a se admite o prescripție mai mică da cât cea de 30 ani, ca pentru orî-ce datorie ordinară recunoscută, deci acțiunea de față deși pornită de fostul minor după 19 ani de la majorat, nu este prescristă și ca atare opunerea părătelor bazată pe prescripție cată să fie înlăturată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, Tribunalul, admite, etc.

(ss) M. Balș; Ef. Antonescu.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA DE NOTARIAT

Audiența de la 12 Septembrie 1907

Președenția D-lui P. HAGIOPOL, Președinte

Jurnal No. 7399

Pământ rural. — Instreinarea lui. — Persoanele către care se poate înstrăina. — Preot. — Dacă preoții au dreptul a cumpăra un pământ rural. — (Art. 7 din legea rurală de la 1864 și art. 1 din legea interpretativă de la 1879).

Pământurile date foștilor clăcași împroprietăriți nu pot fi instreinate de cât comunei sau unui satean; iar prin cuvântul «Satean» întrebuințat de legiuitor în legea rurală de la 1864 și cea interpretativă de la 1879, nu s'a înțeles de cât locuitorul care are profesiunea obișnuită de plugar.

Prin urmare, Preotul având o altă profesiune de cât aceea de satean cultivator de pământ, nu are dreptul a cumpăra pământ rural.

Tribunalul,

Asupra cererei d-lui Decu Stan și Preotul Mihăilescu, făcute prin petiția înregistrată la No. 17205/907, de a li se autentifica alăturatul contract de vânzare;

Având în vedere că din contractul de vânzare, din biletele de identitate ale părților contractante cum și certificatul liberat de Consiliul Comunal al comunei Oltenița se constată: că terenul ce face obiectul vânzării este pământ dat după legea de împroprietărire de la 1864 și că cumpărătorul acestui pământ este, deși satean, dar de profesiune Preot;

Având în vedere că după disp. art. 7 din legea rurală de împroprietărire de la 1864 și acelei interpretative din 1879, pământurile date foștilor clăcași împroprietăriți nu pot fi înstrăinate de cât comunei sau unui satean; că prin satean legiuitorul nu a înțeles de cât pe locuitorul care are profesiunea sa obișnuită de plugar, muncitor de pământ, adică cum am numi în limbajul vulgar «țăran»;

Având în vedere că, dispozițiunea prohibitivă de inalienabilitatea pământurilor rurale, fiind luată de legiuitor pentru apărarea unor mari interese sociale, este de ordine publică, ca atare, orî-ce act contrariu ei este izbit de o nulitate radicală și poate fi invocată din oficiu de autoritățile judecătorești;

Că dar, așa fiind, întru cât cumpărătorul Preotul I. Mihăilescu, deși locuitor de la țară, însă având o altă profesiune de cât aceea de satean cultivator de pământ, nu

cade în prevederea legii în excepțiunea de înstrăinare, este fără drept a cumpăra asemenea pământuri și Tribunalul îndrituit a refuza autentificarea contractelor de vânzarea lor;

Pentru aceste motive, Tribunalul, respinge cererea etc.

(ss) P. Hagiopol, Al. Nicolau

Grefier (s) N. Petrescu

Audiența de la 24 Septembrie 1907

Președenția D-lui P. HAHIOPOL, Președinte

Jurnal No. 7779

Pământ rural. — Instreinarea lui. — Persoanele către care se poate înstreina. — Minoară neorfană. — Dacă are dreptul a cumpăra un pământ rural. — (Art. 4 și 7 din legea rurală de la 1864, art. 1 din legea interpretativă din 1879).

Pământurile date foștilor clăcași împroprietăriți nu pot fi înstreinate de cât comunei sau unui sătean; iar prin cuvântul «Sătean», întrebuițat de legiuitor în legea rurală de la 1879 nu a înțeles de cât pe bărbați, capi de familie și cultivatori de pământ, iar nu pe femei sau copii neorfanți.

Ast-fel, o minoară și neorfană, nu are dreptul a cumpăra pământ rural.

Tribunalul,

Asupra cererei d-lor Penes Tudose și Maria Petre S. Necula, cu consimțământul tatălui său Petre Savu Necula, făcută prin petiția înregistrată la No. 46257/1907, de a li se autentifica alăturatul contract de vânzare;

Având în vedere că din contractul de vânzare, din biletele de identitate ale părților, cum și din certificatul cu No. 1399/906 a Primăriei Comunei Luica, jud. Ilfov se constată: că terenul ce face obiectul vânzării este pământ dat după legea de împroprietărire de la 1864 și că cumpărătorul acestui pământ este o copilă, minoară, având tată și mamă, adică neorfană;

Având în vedere că, după dispozițiunile legii rurale de la 1864 și acelei interpretative din 1879, pământurile date foștilor clăcași împroprietăriți sunt inalienabile; că la principiul inalienabilității pământurilor rurale, legiuitorul nu a creat de cât o singură excepțiune, vânzarea către comună sau către un alt sătean;

Având în vedere că prin cuvântul de sătean, legiuitorul a înțeles numai pe bărbați, capi de familie și cultivatorii de pământ, iar nu și pe femei sau copii neorfanți, căci prin art. 4 din aceeași lege se prevede, în mod special, pentru femeile văduve fără copii a se da loc numai de casă, iar pentru văduvele cu copii să se dea acestora pământul ce s'ar fi cuvenit tatălui lor, fără a spune nimic de femeile măritate sau de copii soților;

Având în vedere că, excepțiunile fiind de drept strict și de strânsă interpretare, dispozițiunile ei nu pot fi întinse în afară de cazurile anume prevăzute în lege;

Având în vedere că, dispozițiunea prohibitivă de inalienabilitatea pământurilor rurale, fiind luată de legiuitor pentru apărarea unor mari interese sociale, este de ordine publică, ca atari ori-ce act contrariu ei este izbit de o nulitate radicală și poate fi invocată din oficiu de autoritățile judecătorești;

Că dar, așa fiind, întru cât cumpărătoarea Maria Petre S. Necula este «minoară și neorfană» ea necăzând în prevederea legii în excepțiunea de înstreinare este fără

drept a cumpăra asemenea pământuri și Tribunalul îndrituit a refuza autentificarea contractelor de vânzarea lor;

Pentru aceste motive, Tribunalul, respinge cererea etc.

(ss) P. Hagiopol, Al. Nicolau

Grefier (s) N. Petrescu

DREPTUL CIVIL ALEXANDRESCO, EDITIA II-a

Anunțăm că atât **vol. I** care a apărut în editura Curierului Judiciar, cât și **vol. II** care a apărut de curând, *se găsesc în depozit de vânzare la Ziarul «Curierul Judiciar» București, Calea Rahovei 5, lângă Palatul Justiției pe prețul lor de 18 lei volumul.*

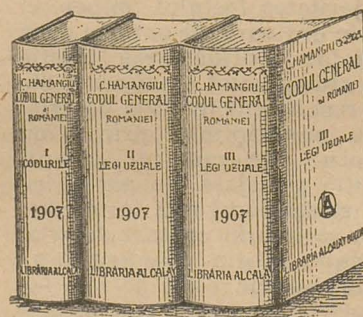
Persoanele cari s'au înscris ca abonați sunt rugate a cere **atât vol. I cât și vol. II** numai de la editorul **Codreanu**, proprietarul Ziarului **Curierul Judiciar**, singurul în drept a le servi pe **prețul de 15 lei volumul.**

Tot la Curierul Judiciar se găsesc de vânzare și celelalte volume V, VI, VII, VIII și cel scris în limba franceză și se servesc la cerere contra valoare sau ramburs: broșate sau legate în pânză sau piele. Volumul în pânză costă lei 20, iar cu piele la cotor lei 21. *Curierul Judiciar* servește la cerere ori-ce alte cărți de Drept române sau străine. Porto postal în sarcina cumpărătorului.

S'a pus sub presă vol. III ediția 2-a.

A apărut:

EDIȚIUNEA II (3 volume 7200 pagini)

CODUL GENERAL AL ROMÂNIEI

Codurile, legile și regulamentele din 1856-1907
DE

C. HAMANGIU

Procuror la Curtea de Apel
din Iași

Această nouă edițiune în 3 mari volume legate în piele, flexibil, este cea mai completă colecțiune de Coduri, legi și regulamente, coprinzând toate modificările și toate legile și regulamentele noi până în Iunie 1907, precum și vechile Coduri Ipsilante, A. Donici, Caragea, Calimach și Regulamentele Organice. Este absolut necesară fie-cărui cetățean, magistrat, avocat și tututor autorităților.

Prețul 40 lei. Comandele se fac la administrația ziarului Curierul Judiciar, București.